

13. Філософія права : навч. посіб. / [О. О. Бандура, С. А. Бублик, М. Л. Заінчковський та ін.]; за заг. ред. М. В. Костицького, Б. Ф. Чміля – К. : Юрінком Інтед, 2000. – 336 с.
14. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. / М. М. Фіцула – [2-е вид., випр., доп.]. – К. : Академвидав, 2005. – 560 с.
15. Юридичний словник-довідник / [за ред. Ю. С. Шемшученка]. – К. : Femina, 1996. – 696 с.

Анотація
Е.В.Полищук

Историографический анализ проблемы правового воспитания младших подростков общеобразовательных учебных заведений

В статье автором рассмотрены теоретические принципы правового воспитания ученической молодёжи. Подано целостное представление о важности, сложности этой проблемы через интеграцию научных работ с философии, педагогики, психологии, социологии. На основе анализа научно-педагогических источников раскрыта сущность правового воспитания молодёжи на современном этапе. Отражены разные подходы к толкованию понятия «правовое воспитание». Проанализирована специфика правового воспитания учеников, его содержание, концепции, цели, задания, методологические принципы в мировой и отечественной педагогической мысли. Акцентировано внимание на взаимосвязь правового воспитания с правовой культурой и правовым сознанием личности.

Ключевые слова: право, воспитание, правовое воспитание, правосознание, правовая культура, младшие подростки, источниковая база исследования.

Summary
O.V.Polishchuk

Historiographical Analyz of the Problem of Law Education of Junior Teenagers of General Educational Establishments

The author of the article studies theoretical bases of law education of pupils. Integral conception of the importance, complicacy of this problem through the integration of scientific works on philosophy, pedagogics, psychology, sociology has been given. On the basis of the analysis of scientific-pedagogical sources the essence of law education of young people at the modern stage has been revealed. Different approaches to the interpretation of the notion «law education» have been cleared up. The specificity of the law education of the pupils, its content, conceptions, aim, goals, tasks, methodological bases in the world and domestic pedagogical thought have been analyzed. The attention is accentuated at the interconnection of the law education with the law culture and the law consciousness of a personality.

Key words: law, education, law education, law consciousness, law culture, junior teenagers, source base of the research.

Дата надходження статті: «9» жовтня 2013 р.

УДК [37:78.036(4)]:929-051 Кияновська Л. (477)(045)

Ю.В.ПОПЛАВСЬКА-МЕЛЬНИЧЕНКО,
кандидат мистецтвознавства
(М.Хмельницький)

Музично-педагогічні ідеї Л.Кияновської в світлі новітніх напрямків європейської музичної педагогіки

У даній статті акцентовано увагу на відношенні суспільства до серйозної академічної музики, зниженні інтересу до неї і, з цього огляду висвітлено питання ефективності української сучасної музичної педагогіки, проаналізовано проблеми, що виникли в результаті того чи іншого методичного підходу до уроків музики в загальноосвітніх школах, обумовлено недосконалість міністерських програм з даного предмету, опрацьовано та узагальнено ряд статей знаного педагога, вченого-музикознавця, доктора мистецтвознавства, професора Л.Кияновської, на базі яких запропоновано деякі музично-педагогічні ідеї щодо вирішення окреслених проблем.

Ключові слова: музична педагогіка, музичне виховання, педагогічні ідеї.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Зниження інтересу до академічної музики у сучасній молоді, негативний вплив низькопробної масової культури на свідомість дітей вже з раннього шкільного віку спонукає науковців та практикуючих педагогів шукати нові шляхи та методи музичного виховання. Цими ідеями багато років переймається досвідчений педагог, завідувач кафедри Львівської національної музичної академії ім.М.В.Лисенка, доктор мистецтвознавства, професор Любов Кияновська.

Аналіз досліджень і публікацій... Традиційні та інноваційні методи музичної педагогіки відображено в працях багатьох вчених та педагогів. Питання особливостей розвитку музичної освіти

в Україні піднімає В.Д.Шульгіна. Особливостям формування музично-естетичних інтересів учнів загальноосвітньої школи присвячено роботи О.Н.Дем'янчука, розгляду тенденцій і перспектив формування орієнтацій молоді на цінності музичної культури – наукові праці В.І.Дряпкі. Пошуки гуманістичного підходу до мистецької освіти та впровадження новітніх технологій властиві педагогічним концепціям Г.Падалки та Е.Тайнелі.

Формування цілей статті... Метою даної статті є огляд стану та проблем сучасної загальної музичної освіти та аналіз музично-педагогічних ідей Л.Кияновської в світлі новітніх напрямків європейської музичної педагогіки.

Виклад основного матеріалу... Питання результативності загального та спеціального музичного виховання у сучасній Україні продовжує турбувати усіх, хто має відношення до музичного мистецтва. Якщо виходити з найважливішого критерію, за яким оцінюється результативність того чи іншого напрямку навчання, методичного підходу до предмету, то одразу стане очевидним, що ці показники в нас є дуже невисокими. Це твердження базується на кількох аргументах.

По-перше, надто мало людей взагалі орієнтується в академічній музиці, що легко підтвердити різними соціологічними опитуваннями в цій сфері. Інтерес до академічної музики складає в цілому не більше 10%, тоді як 90% надають перевагу низькоякісній, примітивній, нерідко агресивній та грубій популярній субкультурі, яка до мистецтва в його виховних, інтелектуальних, релаксаційних характеристиках не має ніякого відношення. Отож, формування смаків та духовних потреб з опорою на високе академічне мистецтво відбувається в надто обмеженому суспільному сегменті.

По-друге, нотна грамотність, яка перевіряється здатністю людини чисто і ритмічно проінтонувати з нот будь-яку мелодію, дає ще нижчий відсоток. Аматорські колективи (любительські ансамблі чи церковні хори) об'єднують людей, які нерідко зовсім не володіючи нотною грамотою, співають погано, навіть не помічаючи цього. Культура хорового співу часто просто втрачена, не кажучи вже про іншу активну музичну діяльність аматорів.

По-третє, відношення до академічної музичної культури як до явища престижного, а саме до такого, яке Оксана Забужко називає «брендом нації» [Стаття в газеті «Українська Правда» «Вони питають, чи єсть у нас культура». Оксана Забужко, для УП П'ятниця, 23 березня 2007. <http://www.prawda.com.ua/articles/2007/03/23/3220054/>], в нас зовсім відсутнє, адже мало хто назве Бортнянського або Лисенка, Лятошинського або Скорика «брендом нації». В одних випадках можуть назвати футболіста А. Шевченка, в інших – поета Т.Г.Шевченка, але аж ніяк не представників класичної музики, як наприклад, у Фінляндії, де композитор Сібеліус став одним із символів нації, не кажучи вже про Шопена у Польщі або Сметану чи Дворжака у Чехії. Тобто в суспільно-етичному та патріотично-виховному аспекті українська національна академічна музика не виконує всіх тих функцій, які успішно реалізуються в ряді інших країн. І причина не в тому, що мовляв, всюди зараз відбувається падіння естетичних смаків, збайдуження до високого мистецтва в цілому, і класичної музики зокрема. Адже почуття гордості за національну культуру давно стало невід'ємною часткою свідомості кожного нормального європейця і – при всіх індивідуальних пріоритетах і уподобаннях в музиці – ні один поляк не проігнорує творчість Шопена як сутнісного елементу національної традиції, а тим більше не стане пишатись своїм невіглаством щодо його спадщини (як це постійно трапляється в Україні).

Таким чином, враховуючи суспільну незапобуваність цих трьох основних параметрів академічного музичного мистецтва, постає риторичне питання про результативність нашої української музичної освіти. Цілком зрозуміло, що науковці, педагоги-методисти, які працюють у цій сфері не можуть залишатися байдужими до такого стану речей, а тому піднімають питання музичного виховання на всіх рівнях.

Свої міркування щодо проблем у сучасній музичній педагогіці та шляхів їх вирішення в ряді статей, опублікованих в Україні та за кордоном, систематично подає музикознавець, завідувач кафедри Львівської національної музичної академії ім.М.В.Лисенка, доктор мистецтвознавства, професор Любов Кияновська.

«В загальноосвітніх школах музика давно перетворилась на найбільш довільний предмет з усіх в навчальному циклі, оскільки ніяких іспитів чи заліків з нього не передбачається, програми подекуди грішать обмеженістю тематики, а участь у шкільному хорі перетворилась на нудну повинність, якої всі намагаються уникнути. Відтак ні загальноосвітня, ні музична школа не виховує культури слухача, і серйозне мистецтво в нашому суспільстві поступово перетворюється в елітарне, доступне щораз вужчому колу любителів і професіоналів» [4, с.263].

Такою, на жаль, і є ситуація в нашій країні. Спробуємо розібратись чому. І почати прийдеться, мабуть, з уроків музики ще в початковій школі, які за міністерською програмою проходять 1 раз на тиждень протягом усіх чотирьох років навчання. Вже тут (в самій кількості уроків) вбачаємо певну проблему. До слова, в Японії у першому класі учні займаються музикою тричі на тиждень, з другого

по восьмий – двічі, у дев'ятому – один раз на тиждень. Згідно з навчальним планом початкової школи Німеччини на предмет «Художнє виховання, музика, праця» виділено 3 години на тиждень у 1-му класі та по 4 години на тиждень у 2-4-х класах. У Великобританії предмети «Мистецтво» і «Музика» викладаються у перші три роки навчання по 2 години на тиждень, а з четвертого-п'ятого років навчання 50% часу відводиться на предмети за вибором. Застосовується блочний принцип, який передбачає вибір по 4 години з кожного блоку (до них входять «музика», «образотворче мистецтво/дизайн», «драма») [11]. Очевидно, що якщо досить прагматичні японці вважають за необхідне займатися музикою у першому класі тричі на тиждень, то що вже казати про українців, одну з найбільш музикальних та співочих націй!

Інше питання – якість та методичний підхід до програм та навчання. Насамперед йдеться про різницю у кінцевій дидактичній меті, котра передбачається навчальними програмами в різних країнах. Адже кінцевою метою має бути виховання музично-освіченої людини, яка не просто орієнтується у мистецтві, а має глибоку внутрішню потребу пізнавати його та збагачуватись через нього. З цього огляду значення загально-естетичного виховання, а музичного особливо, важко переоцінити. «Народ, який хоче ствердитись, як повноцінна нація, не може ігнорувати власний генотип, йти всупереч законам національної ментальності. Наша ментальність передбачає особливу схильність до музики, «закодованість» у народних піснях, а також і в професійній творчості, насамперед церковній та хоровій, найважливіших етичних та філософських понять, історично сформованих в українців. Незнання цієї культурної традиції породжує відчуття меншеартісності своєї музичної творчості відносно до інших культур Європи, а відтак (навіть підсвідомо) сприяє такому ж почуттю меншеартісності на більш загальному рівні. Належна увага до предмету музики в школі, добре продумана методика (стратегія і тактика) викладання допомогла б розв'язати значно більший клубок проблем, аніж може здаватись на перший погляд – насамперед проблем етичного і світоглядного плану. Отже, викладаючи музику в школі варто мати на увазі передусім ту етичну кінцеву мету, якої можна досягти через глибше пізнання звукового космосу» [4, с.262].

У статті «Цілі та методи музичного виховання в незалежній Україні» автор піднімає ряд питань: «...чи припускається в навчальному процесі самостійне тлумачення школярів того чи іншого явища музичної культури, чи мета предмету – лише ознайомити їх з певним набором біографій і творів композиторів, найбільш загальними засадами нотної грамоти, а чи варто допомогти їм виробити власний погляд на ці явища, навіть якщо вони не співпадають з загальноприйнятими поглядами? Як допомогти майбутнім поколінням виробити власну систему аргументів «подобається – не подобається», і чи можлива така постановка питання взагалі?» [10, с.128].

Розмірковуючи над цими проблемами Л.Кияновська пропонує, на перший погляд, досить сміливу та для декого не зовсім прийнятну пропозицію: надати більшої свободи у виборі програм, тем, методів навчання самим школам та вчителям. Міністерські програми, що надаються зверху та є обов'язковими до виконання, побудовані за принципом «засвоєння знань», тобто в них передбачено, скільки, в якому порядку, за якими методиками будуть здобувати учні певний об'єм інформації і практичні навички з даного предмету. Але оскільки вони створюються без урахування регіональних традицій, масштабності населеного пункту, індивідуальності учнів, тощо, то на превеликий жаль, не сприяють підвищенню загальної музичної культури підростаючого покоління. Найбільш сумною загальною тенденцією є також те, що ці програми взагалі не розраховані на розвиток креативності учнів, тобто їх особистої творчої ініціативи. В жодній програмі, наприклад, не вимагається при вивченні певного музичного елементу власна творчість на його застосування. А така форма роботи не лише активізує увагу, розвиває уяву та фантазію учнів, а ще й формує власне відношення до музики. Окрім того, цілковито відсутня найважливіша складова будь-якого музичного та взагалі естетичного виховання – імпровізація. Тут нам в черговий раз доведеться зіткнутися зі станом матеріально-технічної бази наших вітчизняних шкіл. Тому що, аби впровадити, наприклад, у молодших класах ту ж саму систему Карла Орфа, необхідні в елементарні музичні інструменти, хоча при бажанні деякі з них (маракаси, барабани) можна зробити разом із дітьми самим. Б.Асаф'єв з цього приводу писав так: «Виховувати ж музично-творчі навички слід тому, що кожний, хто хоч трохи відчув в будь-якій сфері мистецтва радість творчості, буде здатним сприймати і цінувати все добре, що робиться у цій сфері, і з більшою інтенсивністю, ніж той, хто пасивно сприймає» [1, с.91–95].

В результаті такого підходу і загальноосвітні, і навіть музичні школи, які дають трохи кращій знання та підготовку гри на певному інструменті, викликають байдужість до музичної культури як такої, а також нерозуміння її найважливіших функцій. А сухий, схоластичний підхід, позбавлений особистісного, емоційного начала здатен зруйнувати стосунки між ще не зміцнілим юним інтелектом та душею і музикою, тому що при такій системі навчання дитина ніколи не буде сприймати музику як щось інтимне, особисте і розраховане власне на її емоційні потреби.

В західних системах шкільного навчання велика увага приділяється ігровим формам музичного навчання на початкових етапах, тобто методики апелюють до емоційного, сенсорно-динамічного сприйняття музики, розуміння його, як захоплюючого способу самореалізації, вияву своєї індивідуальності. Такі системи, як Жака-Далькроза, Орфа, Кодая, Данієля, вальдорфська педагогіка, або й ще пізніші – система Шнічі Сузукі чи Едвіна Гордона та інші, похідні від них, передбачають активний творчий розвиток, імпровізацію, гру з включенням музичних елементів, а разом з тим виховують слух, почуття ритму, навички правильного інтонування, а головне – формують естетичну позицію, оскільки як дидактичний матеріал, використовують не лише народну пісню, прості поспівки, але й кращі зразки світової класики. Дуже важливим є те, що в старших класах музика не вилучається з навчального процесу, як це спостерігаємо в наших школах, а залишається, досягаючи більш високого рівня естетичного і інтелектуального узагальнення. Звісно, розглядаються основні етапи музичної культури, як загальноєвропейської, так і національної, виховується гордість за свою національну музику, інтерес і повага до неї, як до одного з найважливіших духовних здобутків нації. Дуже багато місця відводиться розумінню функцій музики в сучасному суспільстві, етичним, філософським проблемам мистецтва, а також зв'язку музики з іншими видами мистецтва та людської діяльності взагалі. Основний акцент кладеться на формування смаків і естетичних потреб, проблеми музичної творчості, інтерпретації та сприйняття вирішуються в діалозі та дискусії з учнями, передбачається самостійність суджень молодих людей (а старші класи гімназії охоплюють учнів віком 18-19 р.), котрі в процесі навчання повинні виробити власні критерії підходу до музики, збагнути глибинну сутність «інтонаційного змісту», виховати смак до слухання і сприйняття класичної музики та сучасного серйозного мистецтва.

І тут вступає в дію один з наріжних законів психології: людина завжди з більшою цікавістю засвоює ті дані, відомості тощо, які вона повинна оцінити самостійно, більше того, якщо ця думка буде ще комусь цікавою і її вислухають з увагою. Отже, на відміну від простого засвоєння певної суми інформації та вироблення навичок основою вивчення музики в школі стає виховання осмисленого ставлення до цього, найбільш таємничого і емоційного з видів мистецтва, розуміння змісту. Враховується вікова психологія підлітків та юнацтва – повага до їх власних поглядів та суджень, потреба поділитись власними спостереженнями та переконаннями дозволяє поступово сформувати належні естетичні позиції зрілої особистості [10].

«Такий підхід до предмету «музика» в загальноосвітніх школах та гімназіях видається набагато більш вмотивованим – адже, в його основі лежить формування духовних запитів особистості, і отримані в школі засади, естетичні потреби супроводжуватимуть зрілу людину протягом всього життя, а не виховують в неї неприйняття незрозумілого і непотрібного їй класичного мистецтва, змушуючи обмежитись «для душі» сурогатами масової культури» [4, с.10].

Висновки... Педагогічна та наукова діяльність багатьох учнів-послідовників Любов Олександрівни спрямована на професійну підготовку майбутніх педагогів та впровадження цих ідей в реформування загальної музичної освіти України. Приміром, у декількох загальноосвітніх школах м.Хмельницького були проведені експериментальні дослідження по впровадженню музики в навчально-виховний процес молодших школярів. Результати цих досліджень описані в наукових часописах. Але в рамках даної статті хотілось би зазначити деякі особливості цих нововведень.

Спеціально підібрана музика з'явилася на різних уроках. Зокрема, на уроках образотворчого мистецтва діти малювали під підібраний до теми музичний супровід, різні поробки на трудовому навчанні учні робили також під музику, деякі самостійні форми роботи на уроках з рідної мови та математики проходили на тлі тихого музичного фону (класична музика). Інновації торкнулись і предмету «іноземна мова». Вивчення нових граматичних конструкцій відбувалось шляхом їх проспівування, де спеціально створені мелодії підкреслювали (ритмічно та інтонаційно) сутність даної граматичної структури. Результати цих експериментів підтвердили, що музика насправді позитивно впливає на навчально-пізнавальну та інтелектуальну діяльність школярів, стимулює процеси мислення, пам'яті, розвиває уяву та фантазію, збагачує емоційну сферу, покращує працездатність, сприяє загальній гармонізації психофізичного стану організму, формує позитивне ставлення до навчання та викликає інтерес до занять.

На даному етапі ми працюємо над ідеєю створення спеціальних комплектів дисків для використання музики на різних предметах та перервах в початковій, а згодом і старшій школі.

Хотілося б завершити ці міркування цитатою Л.О.Кияновської: «Мабуть, і сучасна українська школа не повинна б зневажливо відмежовуватись від морально-емоційного стану своїх вихованців і робити вигляд, що все відбувається належним чином, а зосередитись на шляхах пошуку форм і методів серйозного духовного розвитку, значно більше уваги приділяючи не лозунговій манері заштовхування нових прописних істин у голову учнів, зайняті на загал зовсім іншими проблемами, змінюючи одні «цитатники» на інші, а допомогти їм розібратись у справжніх цінностях, не поминаючи жодної можливості для того. Пригадаймо трохи фактів із світової і вітчизняної історії:

Платон уважав кращим засобом виховання тіла – гімнастику, душі – музику, Києво-Могилянська академія славилась своїми хорами поруч із філософськими трактатами, у Львові у другій половині XIX ст. працювало коло 150 музичних шкіл... Мистецтво, а особливо таємнича «гармонія сфер» справді може прокласти шлях до душі там, де всі інші засоби вичерпуються, дбаючи про екологію навколишнього середовища, згадаймо також про духовну екологію, її відновити так само важко, як і Червону книгу живої природи» [4, с.263].

Список використаних джерел та літератури:

1. Асафьев Б. В. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании / Б. В. Асафьев. – [изд. 2-е]. – Л. : Музыка, 1973. – 144 с.
2. Кияновська Л. О. Вища музична освіта сьогодення і подолання міфологічної свідомості минулого / Л. О. Кияновська // Syntagma musicum. Збірка наукових статей та спогадів на пошану С. Павлишин. – Львів : Сполом, 2010. – С. 4–12.
3. Кияновська Л. О. Музикознавство як прикладна наука / Л. О. Кияновська // Мистецькі обрії. Альманах: Науково-теоретичні праці та публіцистика. – К. : ВВП «Компас», 2005. – С. 181–189.
4. Кияновська Л. О. Музичне виховання як національна проблема / Л. О. Кияновська // Музична україністика: сучасний вимір. Вип. 2. Зб. наукових праць на пошану А. Терещенко. – К. – Івано-Франківськ : НАН України – ІМФЕ ім. М.Рильського, 2008. – С. 257–266.
5. Кияновська Л. О. Музична освіта на вісі Схід – Захід (боротьба протилежностей) / Л. О. Кияновська // Musica Galiciana. Tom X. – Rzeszow : Wyd-wo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2007. – S. 85–89.
6. Кияновська Л. О. Музична психологія, її роль і місце в музичній освіті України / Л. О. Кияновська // Музична освіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку : матеріали наук.-практ. конф. – К. : АМУ, 2001. – С. 153–157.
7. Кияновська Л. О. Музична соціологія і проблеми сучасної музичної освіти / Л. О. Кияновська // Музичне мистецтво і культура. Вип. 7, кн. 2. – Одеса : ОДМА ім. А. Нежданової, 2006. – С. 18–29.
8. Кияновська Л. О. Перспективи застосування музики в соціальній педагогіці сучасної України / Л. О. Кияновська // Місія соціального педагога в церкві і сучасному суспільстві: збірник соціально-педагогічних праць. – Львів : Сполом, 2008. – С. 91–98.
9. Кияновська Л. О. Перспективи розвитку музичної соціології в Україні / Л. О. Кияновська // Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи : зб. наук. статей. – Науковий вісник НМАУ ім. П.Чайковського, вип. 80. – К. : НМАУ ім. П.Чайковського, 2009. – С. 145–152.
10. Кияновська Л. О. Цілі та методи музичного виховання в незалежній Україні / Л. О. Кияновська // Другий український педагогічний конгрес : зб. матеріалів конгресу. – Львів : ТзОВ Камула, 2006. – С. 126–136.
11. Троєльнікова Л. О. Кризь велич століть: еволюція художньо-освітнього простору України : [моногр.] / Л. О. Троєльнікова. – К. : ДАКККіМ, 2006. – 443 с.
12. Kijanowska-Kamińska L. Problemy współczesnej pedagogiki humanistycznej na obszarze postradzieckim / L. Kijanowska-Kamińska // Wychowanie w środowisku: między tradycją a wyzwaniem cywilizacji przyszłości ; pod red. M. Chodkowskiej, A. Mach. – Rzeszów : Wyd-wo Un-tu Rzeszowskiego, 2010. – S. 77–83.
13. Kijanowska-Kamińska L. Rozwój słuchu u dzieci 6-7 lat na podstawie studiowania pieśni ludowych.(na podstawie eksperymentu, przeprowadzonego w lwowskiej szkole muzycznej N 1) / L. Kijanowska-Kamińska // Prace Zakładu pedagogiki muzycznej Uniwersytetu Łódzkiego. Zeszyt 5. – Łódź, 2001. – S. 43–55.

Анотація

Ю.В.Поплавская-Мельниченко

Музыкально-педагогические идеи Л.Кияновской в свете новейших направлений европейской музыкальной педагогики

В данной статье акцентировано внимание на отношении общества к серьёзной академической музыке, снижении интереса к ней и, с этой позиции рассмотрен вопрос эффективности украинской современной музыкальной педагогики, проанализированы проблемы, которые возникли в результате того или иного методического подхода к урокам музыки в общеобразовательных школах, обусловлено несовершенство министерских программ по данному предмету, обработано и обобщено ряд статей известного педагога, учёного-музыковеда, доктора искусствоведения, профессора Л.Кияновской, на базе которых предложено некоторые музыкально-педагогические идеи касательно решения рассматриваемых проблем.

Ключевые слова: музыкальная педагогика, музыкальное воспитание, педагогические идеи.

Summary

YuV.Poplavs'ka-Mel'nuchenko

L.Kyianov'ska's Ideas in the Context of the New European Music Pedagogy Tendencies

The article deals with our society's attitude towards classical music, the reduction of the interest to it. In this context the effectiveness of modern Ukrainian music pedagogy has been outlined; the problems of the given methodological approaches to the music lessons at general secondary schools have been pointed out; imperfection of the ministerial programs on the given subject has been defined; certain articles of L.Kyjanowska, Doctor of Arts, professor, famous pedagogue and art critic have been worked out, on the basis of which some music and pedagogical ideas as possible solutions to the outlined problems have been distinguished.

Key words: music pedagogy, music education, pedagogical ideas.

Дата надходження статті: «10» жовтня 2013 р.